

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลปากกจัน อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลปากจั่น อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง ได้นำแนวคิดของ องค์การอาหารและการเกษตร แห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และโครงการ สิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต (สพข.) และสถานีพัฒนาที่ดิน (สพด.) ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สพด. ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกร มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อม และอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินระนอง

กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ค
สารบัญรูป	ง
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-3
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-2
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-11
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-2
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-5

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-3
เอกสารอ้างอิง	อ-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดชุมพร	2-4
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง	2-6
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง ปี 2566	2-11
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง ปี 2566	2-12
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง ปี 2565	2-13
3-1	สมบัติดิน ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง	3-4
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภท การใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง	6-5
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2567-2570	7-4
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-7
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง แผน 4 ปี (พ.ศ. 2567-2570)	7-8

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-4
2-1	ที่ตั้ง และอาณาเขต ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง	2-2
2-2	สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดชุมพร	2-5
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง	2-10
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง	3-5
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง	4-4
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง	4-5
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง	6-6

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น และอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566 ถึง 30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทรัพยากรภูมิ ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี เป็นต้น

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือ องค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะกรรมการวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของงบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสภาพของทรัพยากรของตำบล

2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของงบประมาณในพื้นที่อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

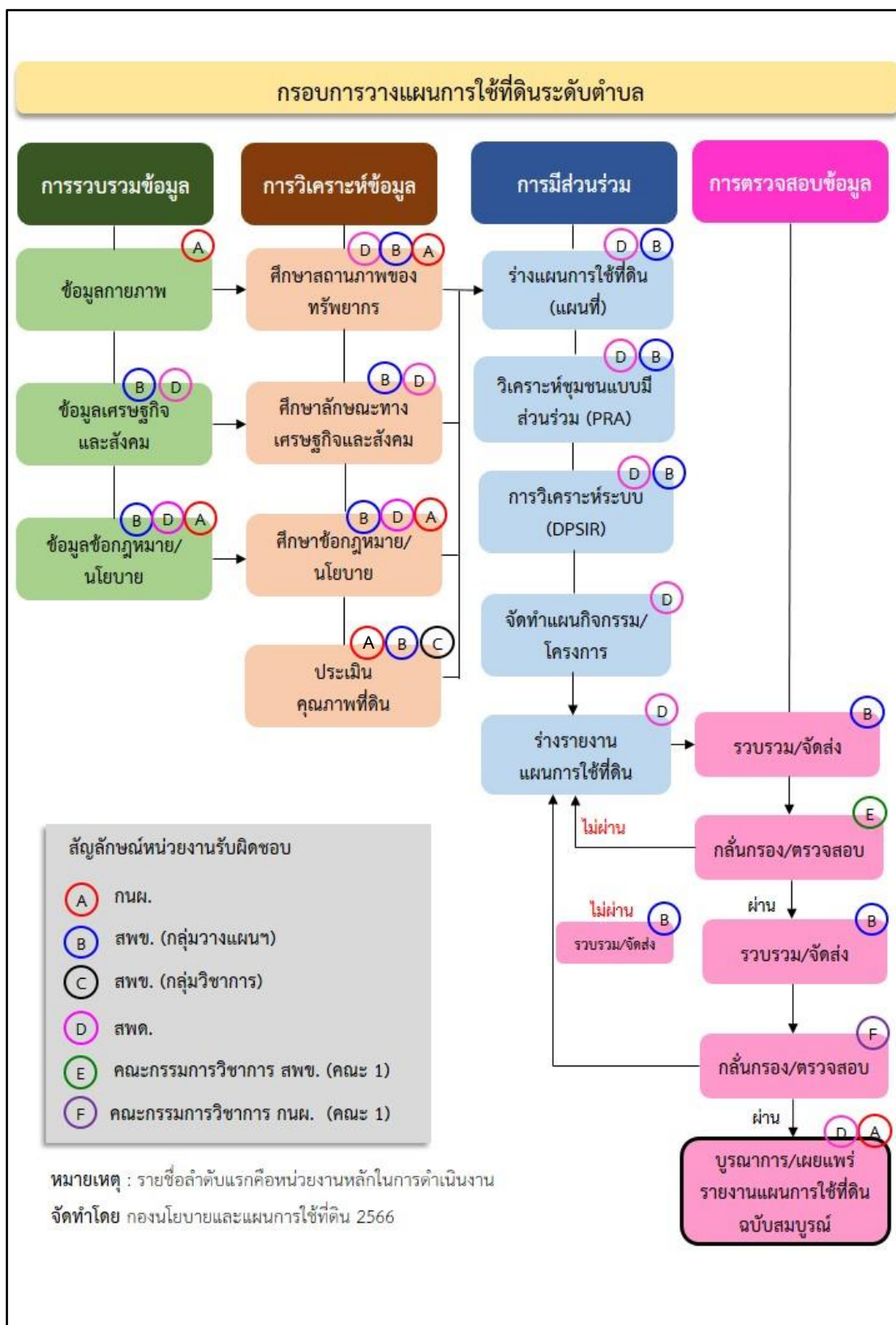

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“สังคมสมดุล พื้นฐานพัฒนา การศึกษาดี มีคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจยั่งยืน พื้นฟูการกีฬา ประชาชนมีส่วนร่วม รักษาสิ่งแวดล้อมดี” (องค์การบริหารส่วนตำบลปากจั่น, 2566)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอกะบุรี มีพื้นที่ประมาณ 139.52 ตารางกิโลเมตร หรือ 87,201 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ทะเลอันดามัน และตำบลจ.ป.ร อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลมะมู อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง ตำบลวังใหม่ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลจ.ป.ร อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ทะเลอันดามัน

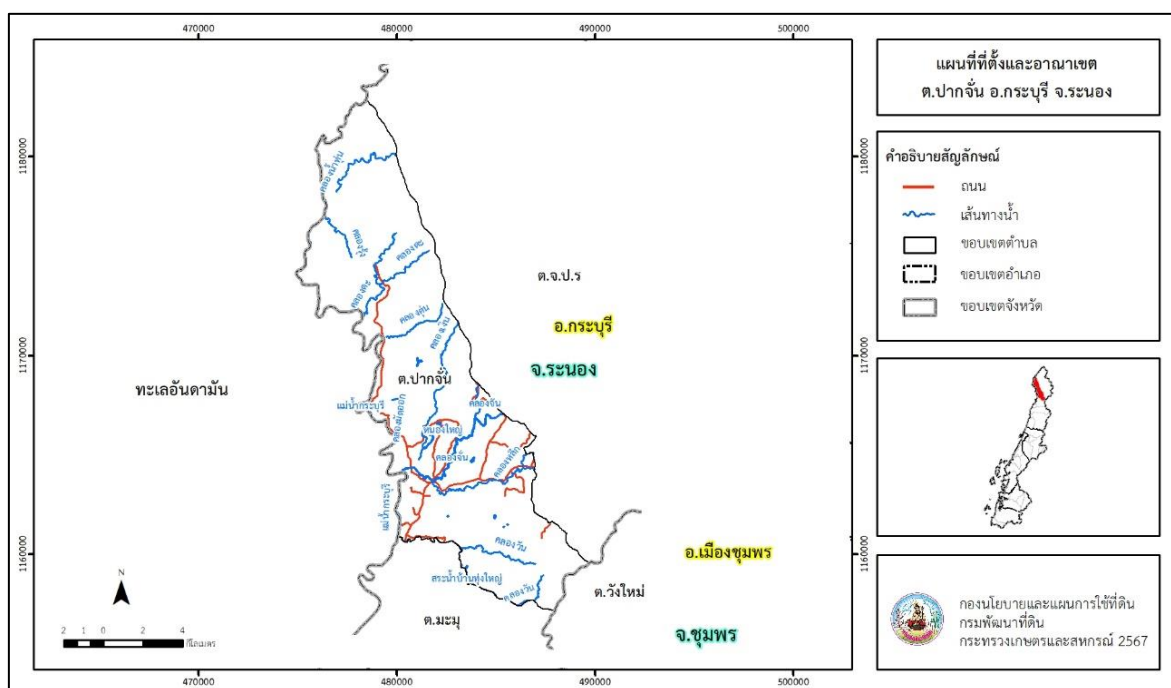
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 11 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านหนองผักบุ้ง	หมู่ที่ 7 บ้านคลองเงิน
หมู่ที่ 2 บ้านน่าน้อย	หมู่ที่ 8 บ้านหาดตุ่น
หมู่ที่ 3 บ้านหนองจิก	หมู่ที่ 9 บ้านปลายคลองวัน
หมู่ที่ 4 บ้านปากจั่น	หมู่ที่ 10 บ้านหลุมพอล่าง
หมู่ที่ 5 บ้านหาดจิก	หมู่ที่ 11 บ้านคลองหลัก
หมู่ที่ 6 บ้านเกาะกลาง	

แผนการใช้ที่ดินตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง

รูปที่ 2-1 ที่ตั้ง และอาณาเขต ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ลาดชันสูง มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาดลูกคลื่นลอนชัน เนินเขา และพื้นที่สูงชันเป็นพื้นที่ภูเขา มีความสูงประมาณ 100-600 เมตรจากระดับทะเลปานกลาง มีแม่น้ำกระบุรีไหลผ่าน และมีคลองธรรมชาติ คลองขุด คลองชลประทานไหลผ่าน โดยมีคลองที่สำคัญ เช่น คลองตะ คลองเงิน คลองจั่น คลองหลัก คลองน้ำท่าน

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) พบว่า ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.3 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 34.3 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.0 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,997.6 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 166 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุดในเดือนกรกฎาคม มีปริมาณฝน 207.6 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 20 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดชุมพร ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดิน และการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืชได้ตลอดทั้งปี

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงต้นเดือนมกราคม (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

แผนการใช้ที่ดินตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง

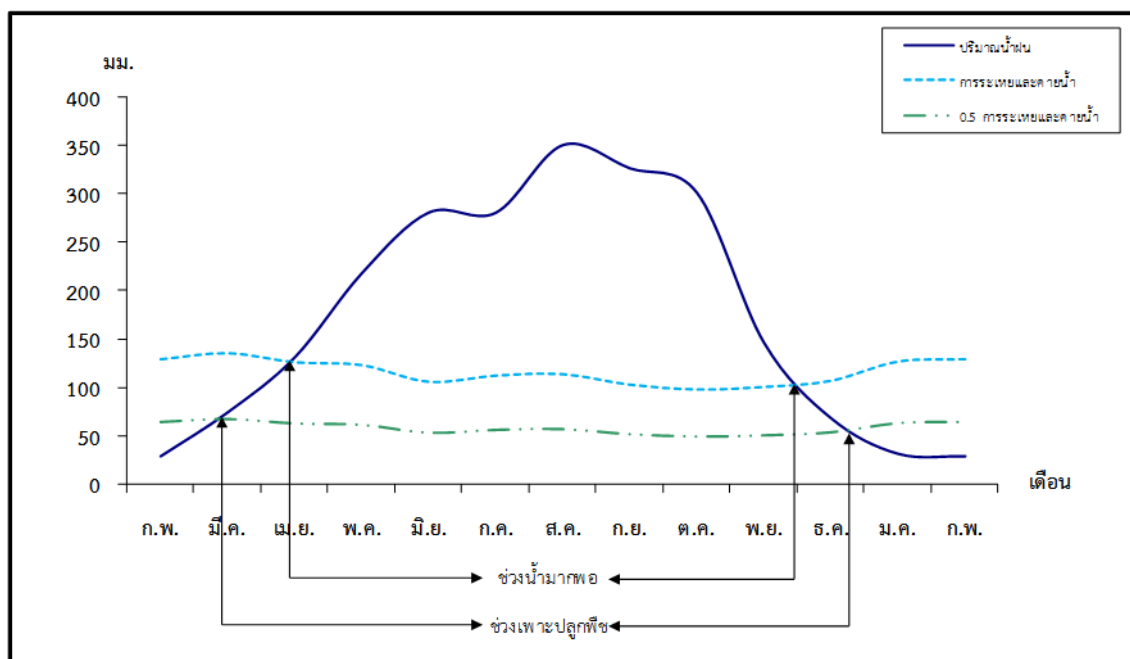
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดชุมพร¹

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์	ปริมาณน้ำฝน	จำนวนวันที่ฝนตก	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ²	ปริมาณฝนใช้การ ²
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	(%)	(มม.)	(วัน)	(มม.)	(มม.)
ม.ค.	22.0	30.8	26.0	81.0	86.9	7.4	102.0	74.8
ก.พ.	22.7	31.8	26.9	79.0	65.5	5.6	112.6	58.6
มี.ค.	23.7	33.2	28.0	78.0	108.5	6.9	136.1	89.7
เม.ย.	24.7	34.3	28.8	78.0	89.6	8.2	126.3	76.8
พ.ค.	25.1	33.6	28.3	81.0	176.1	16.9	115.0	126.5
มิ.ย.	24.8	32.7	27.9	81.0	162.2	18.0	102.6	120.1
ก.ค.	24.5	32.0	27.4	82.0	207.6	20.9	98.0	138.6
ส.ค.	24.6	32.0	27.5	82.0	189.1	19.9	106.3	131.9
ก.ย.	24.3	31.7	27.1	83.0	182.8	19.7	102.9	129.3
ต.ค.	24.0	31.3	26.9	85.0	262.4	19.7	100.8	151.2
พ.ย.	23.4	30.6	26.5	84.0	287.1	15.0	91.2	153.7
ธ.ค.	22.2	30.3	25.8	81.0	179.8	8.7	93.9	128.1
เฉลี่ย	23.8	32.0	27.3	81.3	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,997.6	166.9	1,287.6	1,379.3

หมายเหตุ : ¹เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลปากจั่นที่สุด

²จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

หมายเหตุ: ใช้ข้อมูลปริมาณน้ำฝน 13 เดือน เพราะสามารถแสดงให้เห็นความต่อเนื่องของข้อมูลที่น่าวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดชุมพร

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566) พบว่าสภาพการใช้ที่ดิน ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,530 ไร่ หรือร้อยละ 2.91 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 65,803 ไร่ หรือร้อยละ 75.46 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 65 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาไร่ร้าง สับปะรด/ยางพารา สับปะรด/ปาล์มน้ำมัน
- 2) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 64,510 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 73.98 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ปาล์มน้ำมัน/หมาก
- 3) ไม้ผล มีเนื้อที่ 1,188 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.35 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลผสมทุเรียน/มังคุด ทุเรียน
- 4) พืชสวน มีเนื้อที่ 25 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก

แผนการใช้ที่ดินตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง

5) พืชหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 15 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชหญ้าเลี้ยงสัตว์

2.5.3 พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 1,475 ไร่ หรือร้อยละ 5.21 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ป่าไม้ผลัดใบสมบูรณ์ ป่าไม้ผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู

2.5.4 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 345 ไร่ หรือร้อยละ 1.22 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชหญ้าธรรมชาติ พืชหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,530	2.91
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	1,653	1.90
U201/A401	หมู่บ้านบนพื้นราบ/ไม้ผลผสม	102	0.12
U201/A420	หมู่บ้านบนพื้นราบ/ระกำ สละ	13	0.01
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	259	0.30
U405	ถนน	463	0.53
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	40	0.05
A	พื้นที่เกษตรกรรม	65,803	75.46
A100	นาไร่	6	0.01
A205/A302	สับปะรด/ยางพารา	48	0.06
A205/A303	สับปะรด/ปาล์มน้ำมัน	11	0.01
A300	ไม้ยืนต้นไร่/เสียมโทรม	183	0.21
A301	ไม้ยืนต้นผสม	370	0.43
A301/A401	ไม้ยืนต้นผสม/ไม้ผลผสม	191	0.22
A301/A403	ไม้ยืนต้นผสม/ทุเรียน	66	0.08
A301/A411	ไม้ยืนต้นผสม/กล้วย	20	0.02
A301/A419	ไม้ยืนต้นผสม/มังคุด	52	0.06
A301/A420	ไม้ยืนต้นผสม/กลางสาด ลองกอง	7	0.01

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A302	ยางพารา	43,855	50.29
A302/A303	ยางพารา/ปาล์มน้ำมัน	20	0.02
A302/A312	ยางพารา/กาแฟ	28	0.03
A302/A401	ยางพารา/ไม้ผลผสม	11	0.01
A302/A411	ยางพารา/กล้วย	15	0.02
A302/A419	ยางพารา/มังคุด	163	0.19
A303	ปาล์มน้ำมัน	17,285	19.82
A303/A312	ปาล์มน้ำมัน/กาแฟ	86	0.10
A303/A317	ปาล์มน้ำมัน/หมาก	498	0.57
A303/A401	ปาล์มน้ำมัน/ไม้ผลผสม	461	0.53
A303/A403	ปาล์มน้ำมัน/ทุเรียน	117	0.13
A303/A411	ปาล์มน้ำมัน/กล้วย	52	0.06
A303/A419	ปาล์มน้ำมัน/มังคุด	477	0.55
A303/A420	ปาล์มน้ำมัน/กลางสาด ลองกอง	14	0.02
A312	กาแฟ	35	0.04
A312/A401	กาแฟ/ไม้ผลผสม	315	0.36
A312/A403	กาแฟ/ทุเรียน	43	0.05
A317/A401	หมาก/ไม้ผลผสม	70	0.08
A317/A403	หมาก/ทุเรียน	12	0.01
A317/A419	หมาก/มังคุด	51	0.06
A317/A420	หมาก/กลางสาด ลองกอง	13	0.01
A401	ไม้ผลผสม	879	1.01
A403	ทุเรียน	43	0.05

แผนการใช้ที่ดินตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง

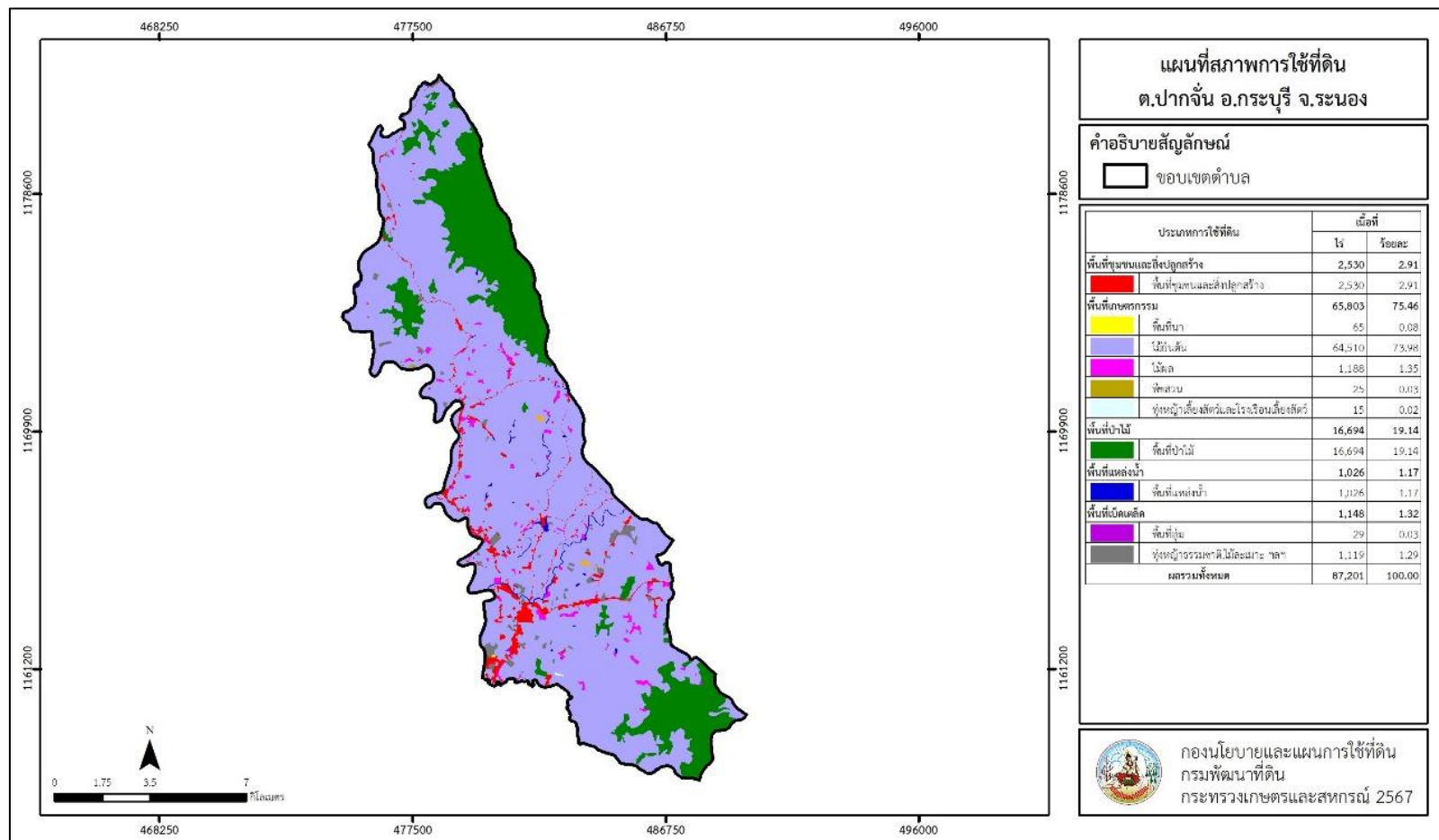
ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A403/A411	ทุเรียน/กล้วย	12	0.01
A403/A419	ทุเรียน/มังคุด	109	0.13
A403/A420	ทุเรียน/กลางสาด ลองกอง	8	0.01
A403/A422	ทุเรียน/มะนาว	4	-
A404	เงาะ	13	0.01
A404/A419	เงาะ/มังคุด	13	0.01
A404/A420	เงาะ/กลางสาด ลองกอง	7	0.01
A405	มะพร้าว	24	0.03
A408	มะม่วงหิมพานต์	8	0.01
A411	กล้วย	10	0.01
A416/A419	ขนุน/มังคุด	4	-
A419	มังคุด	39	0.05
A419/A420	มังคุด/กลางสาด ลองกอง	13	0.01
A426/A427	แก้วมังกร/ส้มโอ	2	-
A502	พืชผัก	25	0.03
A701	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	15	0.02
F	พื้นที่ป่าไม้	16,694	19.14
F100	ป่าไม่ผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	195	0.22
F101	ป่าไม่ผลัดใบสมบูรณ์	16,499	18.92
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	1,148	1.32
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	884	1.02
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	182	0.21
M201	พื้นที่ลุ่ม	29	0.03

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
M303	บ่อทราย	18	0.02
M304	บ่อดิน	6	0.01
M405	พื้นที่ถม	29	0.03
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	1,026	1.17
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	857	0.98
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	13	0.01
W201	อ่างเก็บน้ำ	50	0.06
W202	บ่อน้ำในไร่นา	106	0.12
ผลรวมทั้งหมด		87,201	100.00

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลปากจั่นมีประชากรรวม 6,956 คน แยกเป็นชาย 3,575 คน เป็นหญิง 3,381 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 49.86 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 3,977 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,619 ครัวเรือน หรือร้อยละ 40.71 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 2,358 ครัวเรือน หรือร้อยละ 59.29 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลปากจั่น	3,977	3,575	3,381	6,956
หมู่ 1 หนองผักนึ่ง	268	265	255	520
หมู่ 2 นาน้อย	125	116	142	258
หมู่ 3 หนองจิก	343	324	316	640
หมู่ 4 ปากจั่น	173	121	105	226
หมู่ 5 หาดจิก	438	489	471	960
หมู่ 6 เกาะกลาง	71	80	80	160
หมู่ 7 คลองเงิน	549	440	451	891
หมู่ 8 หาดตุ่น	960	651	531	1,182
หมู่ 9 ปลายคลองวัน	458	444	410	854
หมู่ 10 หลุมพอล่าง	326	351	324	675
หมู่ 11 คลองหลัก	266	294	296	590

ที่มา: กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	3,977	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,619	40.71
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	2,358	59.29

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2567)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง มีพื้นที่รวมทั้งหมด 87,201 ไร่ และมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 3,977 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-3) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 21.93 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบล มีพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด 65,803 ไร่ หรือร้อยละ 75.46 เนื้อที่ของตำบลรวมต่อจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 40.64 ไร่ (เนื้อที่ของตำบลรวมต่อครัวเรือนทั้งหมด)

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,619 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกยางพารา และปาล์มน้ำมัน ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม นอกจากนี้ประชากรยังประกอบอาชีพค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ บางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของกรมการพัฒนาชุมชน ปี 2565 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 198,083 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 79,907 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 153,152 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 61,782 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 44,931 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 18,125 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

แผนการใช้ที่ดินตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง ปี 2565

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลปากจั่น	172,781	20,173	3,999	1,129	198,083	79,907	153,152	61,782
หมู่ 1 หนองผักบุ้ง	135,611	37,953	10,479	8,688	192,730	80,514	134,692	56,268
หมู่ 2 น่าน้อย	107,261	16,377	9,294	0	132,933	57,344	51,783	22,338
หมู่ 3 หนองจิก	109,604	4,063	2,084	1,335	117,085	51,292	58,744	25,734
หมู่ 4 ปากจั่น	160,263	7,602	4,506	0	172,371	93,633	120,273	65,333
หมู่ 5 หาดจิก	274,162	35,263	3,431	1,917	314,773	114,698	292,492	106,579
หมู่ 6 เกาะกลาง	118,679	0	0	0	118,679	46,940	44,292	17,519
หมู่ 7 คลองเงิน	199,587	25,012	10,594	357	235,550	103,349	187,326	82,191
หมู่ 8 หาดตุ่น	233,906	43,064	1,845	93	278,907	116,186	259,365	108,045
หมู่ 9 ปลายคลองวัน	116,209	0	0	0	116,209	44,227	48,994	18,646
หมู่ 10 หลุมพอล่าง	129,632	442	3,798	0	133,872	47,644	94,571	33,657
หมู่ 11 คลองหลัก	118,630	0	0	0	118,630	43,528	72,423	26,574

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในพื้นที่ ได้แก่

(1) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งระยะ-นาสัก เนื้อที่ 3,774 ไร่

(2) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรม-กรมหลวงชุมพร ด้านทิศใต้ เนื้อที่ 14,056 ไร่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ ได้แก่

(1) เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 30,474 ไร่

(2) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 4,903 ไร่

(3) เขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) เนื้อที่ 4,578 ไร่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A เนื้อที่ 13,600 ไร่

2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1B เนื้อที่ 122 ไร่

3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1BR เนื้อที่ 44 ไร่

4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 22,626 ไร่

5) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 21,153 ไร่

6) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 26,119 ไร่

7) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 3,537 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่าในพื้นที่ตำบลปากจั่น มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 มีปริมาณน้ำฝนรวม 1,997.6 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลปากจั่น มีแหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ คลองเงิน คลองจัน คลองตะ คลองตุ่น คลองน้ำทุ่น คลองมัดดอก คลองยายงู คลองรัง คลองวัน คลองหลัก คลองหินช่อง คลองหินวัว แม่น้ำกระบุรี สระน้ำบ้านทุ่งใหญ่ และหนองใหญ่

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลปากจั่น มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 6 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 15 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 1 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 2 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Mu-sic1A ชุดดินมุโน๊ะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 551 ไร่ หรือร้อยละ 0.63 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Tkt-sic1A ชุดดินตะกั่วทุ่ง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 381 ไร่ หรือร้อยละ 0.44 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 13 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Kkt-clB ชุดดินเขาขาด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 792 ไร่ หรือร้อยละ 0.91 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Kkt-clC ชุดดินเขาขาด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,631 ไร่ หรือร้อยละ 1.87 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Kkt-md-clB ดินเขาขาดที่เป็นดินลึกลับปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 944 ไร่ หรือร้อยละ 1.08 ของเนื้อที่ตำบล

- 4) หน่วยแผนที่ดิน Kkt-md-clC ดินเขาขาดที่เป็นดินลิกปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,443 ไร่ หรือร้อยละ 2.80 ของเนื้อที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน Ntn-clC ชุดดินนาทอน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 6,790 ไร่ หรือร้อยละ 7.79 ของเนื้อที่ตำบล
- 6) หน่วยแผนที่ดิน Ntn-clD ชุดดินนาทอน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,829 ไร่ หรือร้อยละ 3.24 ของเนื้อที่ตำบล
- 7) หน่วยแผนที่ดิน Ntn-clE ชุดดินนาทอน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 7,855 ไร่ หรือร้อยละ 9.01 ของเนื้อที่ตำบล
- 8) หน่วยแผนที่ดิน Ntn-vd-clC ดินนาทอนที่เป็นดินลิกมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,793 ไร่ หรือร้อยละ 2.06 ของเนื้อที่ตำบล
- 9) หน่วยแผนที่ดิน Pac-clB ชุดดินปากจั่น มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,817 ไร่ หรือร้อยละ 4.37 ของเนื้อที่ตำบล
- 10) หน่วยแผนที่ดิน Pac-clC ชุดดินปากจั่น มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 39 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล
- 11) หน่วยแผนที่ดิน Pac-fl-lB ดินปากจั่นที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 7,238 ไร่ หรือร้อยละ 8.30 ของเนื้อที่ตำบล
- 12) หน่วยแผนที่ดิน Ro-silB ชุดดินรือเสาะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,243 ไร่ หรือร้อยละ 2.58 ของเนื้อที่ตำบล
- 13) หน่วยแผนที่ดิน Ro-fl-lB ดินรือเสาะที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,962 ไร่ หรือร้อยละ 2.25 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 1 หน่วยแผนที่ คือ หน่วยแผนที่ดิน SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 45,893 ไร่ หรือร้อยละ 52.63 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินต้น มีเนื้อที่ 2,423 ไร่ หรือร้อยละ 2.78 ของเนื้อที่ตำบล คือ ชุดดินเขาขาด (Kkt) ปัญหาดินเปรี้ยวจัด มีเนื้อที่ 551 ไร่ หรือร้อยละ 0.63 ของเนื้อที่ตำบล คือ ชุดดินมูโนะ (Mu) และปัญหาดินเค็ม มีเนื้อที่ 381 ไร่ หรือร้อยละ 0.44 ของเนื้อที่ตำบล คือ ชุดดินตะกั่วทุ่ง (Tkt)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

แผนการใช้ที่ดินตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุผลผลิตพืชผล กรดไลออลน (cmol/kg)	ความเค็มตัว เมส. (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินเหนียว	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Kkt-clB	2-5	0-50	ดีถึงดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	792	0.91
Kkt-clC	5-12	0-50	ดีถึงดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	1,631	1.87
Kkt-md-clB	2-5	50-100	ดีถึงดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	944	1.08
Kkt-md-clC	5-12	50-100	ดีถึงดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	2,443	2.80
Mu-sic1A	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	10-20	<35	4.5-5.0	<4.5	<2	0-50	551	0.63
Ntn-clC	5-12	50-100	ดี	ต่ำ	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	6,790	7.79
Ntn-clD	12-20	50-100	ดี	ต่ำ	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	2,829	3.24
Ntn-clE	20-35	50-100	ดี	ต่ำ	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	7,855	9.01
Ntn-vd-clC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	1,727	1.98
Ntn-vd-clC*	5-12	>150	ดี	ปานกลาง	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	66	0.08
Pac-clB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	6.0-7.0	4.5-5.5	<2	-	3,806	4.36
Pac-clB*	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	6.0-7.0	4.5-5.5	<2	-	11	0.01
Pac-clC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	6.0-7.0	4.5-5.5	<2	-	39	0.04
Pac-fl-lB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	6.0-7.0	4.5-5.5	<2	-	7,100	8.14
Pac-fl-lB*	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	6.0-7.0	4.5-5.5	<2	-	138	0.16
Ro-fl-lB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-6.0	<2	-	1,962	2.25
Ro-silB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-6.0	<2	-	1,975	2.27
Ro-silB*	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	4.5-6.0	4.5-6.0	<2	-	268	0.31
Tkt-sic1A	0-2	>150	เลวมาก	ปานกลาง	>20	>75	6.0-8.0	7.5-8.0	>16	-	381	0.44
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	45,893	52.63
รวมทั้งหมด											87,201	100.00

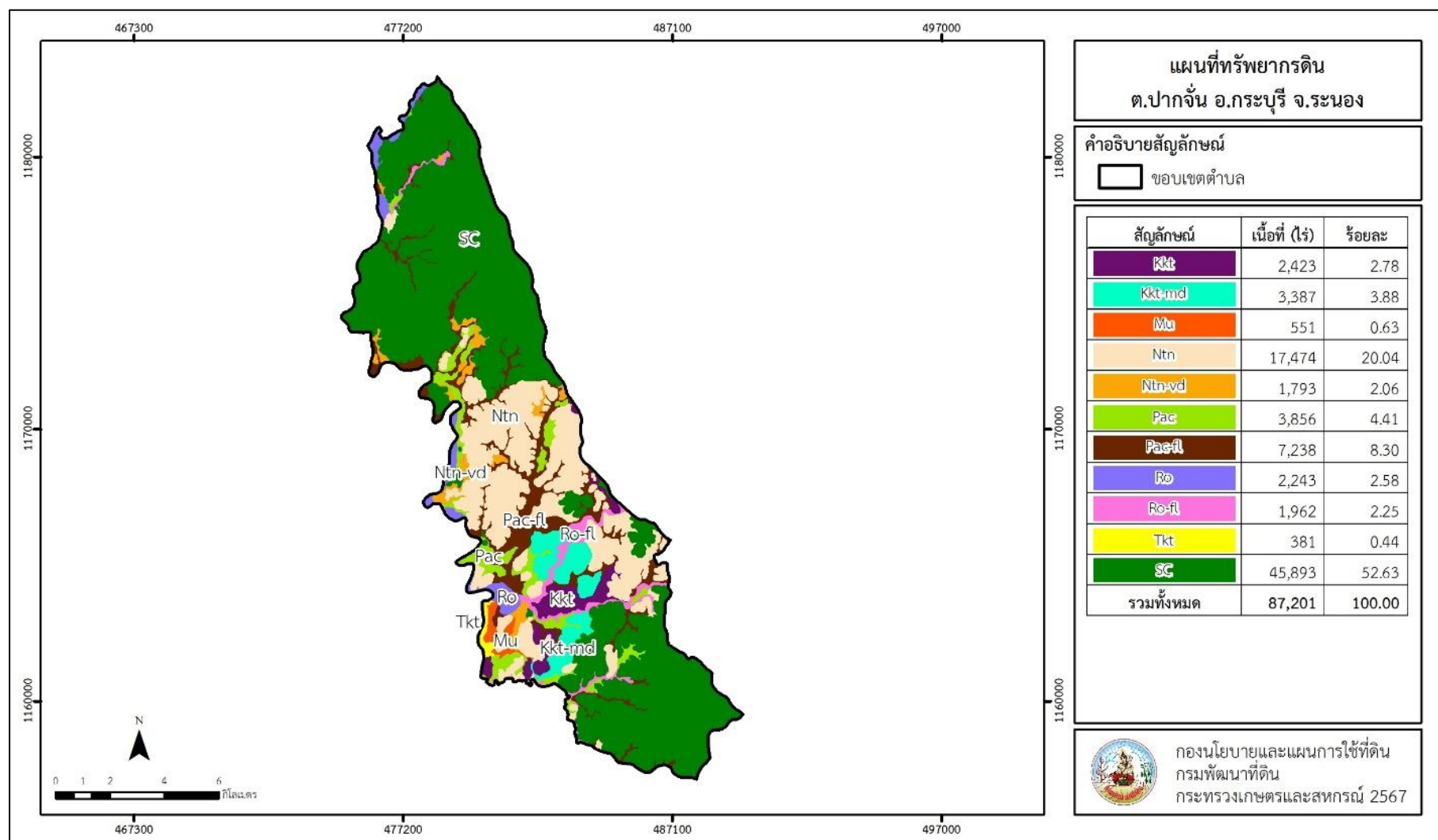
หมายเหตุ: 1. * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

2. เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)

แผนการใช้ที่ดินตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง

รูปที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2567 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลปากจั่น คือ

- 1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 2) การชะล้างพังทลายของดิน พื้นที่ลาดชัน ดินสไลด์
- 3) น้ำขาดแคลนในฤดูแล้ง
- 4) บางพื้นที่แหล่งน้ำเน่าเสีย
- 5) ดินตื้นเขิน ดินกรด
- 6) การไร้กรรมสิทธิ์ที่ดิน
- 7) โรคพืช และแมลงศัตรูพืช
- 8) ผลผลิตต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง
- 9) ถนนที่ใช้ในการสัญจร ทางลำเลียงผลผลิตทางการเกษตรไม่สะดวก

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลปากจั่น มีความต้องการ 14 ประการ คือ

- 1) แก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม และฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 2) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 3) ปรับรูปที่ดิน และเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน
- 4) เอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกิน
- 5) ปัจจัยการผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ปุ๋ยพืชสด สารขับไล่แมลง และ พด.14
- 6) โดโลไมท์ปรับปรุงดินกรด บริการตรวจวิเคราะห์ดินและให้ความรู้การเก็บตัวอย่างดิน
- 7) หญ้าแฝก เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- 8) ฝายชะลอน้ำ (ป่าไม้ ฟ้าใบปูพื้นสระน้ำ) (สำหรับกรณีกักเก็บน้ำ)
- 9) บ่อจืดที่สามารถยืดหยุ่นและสามารถปรับให้เข้ากับสภาพพื้นที่ได้ และมีความลึกมากกว่า 3-5 เมตร (โดยมีขนาดน้อยกว่า 1,260 ลบ.ม.)
- 10) ความรู้และการส่งเสริมด้านการเกษตรจากภาครัฐ

11) เส้นทางลำเลียงผลผลิตทางการเกษตร การพัฒนาระบบสาธารณูปโภค ถนน ไฟฟ้า
กล้องวงจรปิดชุมชน ประปา

12) การผสมปุ๋ยใช้เอง (สูตร/วิธีการ/เทคนิค) การทำสารชีวภัณฑ์ใช้เอง เครื่องอัดเม็ดปุ๋ย
อินทรีย์ และเครื่องผสมปุ๋ย

13) แหล่งเงินทุนเพื่อการเกษตร ดอกเบี้ยต่ำ

ผลจากการจัดทำการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ
โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 4 ประการ คือ

- 1.1) ดินเสื่อมโทรม
- 1.2) น้ำขาดแคลนในฤดูแล้ง และแหล่งน้ำเน่าเสีย
- 1.3) การไร้กรรมสิทธิ์ที่ดิน
- 1.4) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) จัดหาแหล่งน้ำ
- 2.3) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร
- 2.4) แก้ปัญหาการไม่มีกรรมสิทธิ์

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 4 ประการ คือ

- 3.1) ขาดความรู้ในการบริหารจัดการดิน
- 3.2) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
- 3.3) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร อุปโภค และบริโภค
- 3.4) ราษฎรเรียกร้องสิทธิ์ในที่ดิน

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

- 4.1) ปริมาณ และคุณภาพของสินค้าลดลง
- 4.2) รายได้ลดลง รายจ่ายเพิ่มขึ้น
- 4.3) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต
- 4.4) มีปัญหาต่อสุขภาพร่างกาย

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ลาดชัน

- 5.1) คุ้มน้ำขอบเขา
- 5.2) บ่อตักตะกอน
- 5.3) ฝายชะลอน้ำ
- 5.4) คันดิน
- 5.5) ปลูกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ
- 5.6) นิคมสร้างตนเองปากจั่น

พื้นที่ราบ

- 5.8) จัดรูปแปลงนา
- 5.9) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยคอก ปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยพืชสด
- 5.10) บ่อน้ำในไร่นา
- 5.11) ขุดลอกลำน้ำ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ
- 5.12) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชใช้น้ำน้อย

อนาคต

- (1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
- (2) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.2.1 พื้นที่ลุ่ม ได้แก่ ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือน พฤษภาคมถึงมิถุนายน และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม พันธุ์ข้าวที่ปลูก ได้แก่ ข้าวพันธุ์ ปทุมธานี 1 ข้าวเล็บนก และข้าวพันธุ์พื้นเมือง

4.2.2 พื้นที่ดอน ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และไม้ผลที่นิยมปลูก ได้แก่ มังคุด ทุเรียน เงาะ ลองกอง

ชนิดพืช \ เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม												
1. ข้าว												
บริเวณพื้นที่ดอน												
1. ยางพารา												
2. ปาล์มน้ำมัน												
3. ไม้ผล												
4. ไม้ยืนต้น												

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้น ๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต และคำรณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเซตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการ เซตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินใน แต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา มังคุดทุเรียน กาแฟ

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง

หน่วยที่ดิน	ปาล์มน้ำมัน	ยางพารา	มังคุด	ทุเรียน	กาแฟ
Kkt-clB	N	S3r	N	N	N
Kkt-clC	N	S3r	N	N	N
Kkt-md-clB	S3r	S2rns	S3r	S3r	S3r
Kkt-md-clC	S3r	S2rns	S3r	S3r	S3r
Mu-sic1A	N	N	N	N	N
Ntn-clC	S3r	S2rsn	S3r	S3r	S3r
Ntn-clD	S3r	S2ewrsn	S3r	S3r	S3r
Ntn-clE	S3ewr	S3ew	S3ewr	S3ewr	S3ewr
Ntn-vd-clC	S2sn	S2sn	S2sn	S2sn	S2sn
Ntn-vd-clC*	S2n	S2n	S2sn	S2sn	S2sn
Pac-clB	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Pac-clB*	S2n	S2n	S2ns	S2ns	S2ns
Pac-clC	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Pac-fl-lB	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Pac-fl-lB*	S2n	S2n	S2ns	S2ns	S2ns
Ro-fl-lB	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Ro-silB	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Ro-silB*	S2n	S2n	S2ns	S2ns	S2ns
Tkt-sic1A	N	N	N	N	N

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

- e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน
- w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร
- r = สภาพการหยั่งลึกของราก
- z = สารพิษ
- x = การมีเกลือมากเกินไป
- m = ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช
- o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช
- n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร
- s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดินเพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืนซึ่งจะมีความละเอียด และเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศที่เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จากการวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนด

แนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยา และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้าน เพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้ เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เขตป่าไม้ถาวร หรืออยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1A 1B หรือ 2 พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ เขตป่าไม้เสื่อมโทรม และเขตฟื้นฟูธรรมชาติ มีเนื้อที่ 33,239 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 38.12 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตป่าไม้สมบูรณ์ (สัญลักษณ์ 1100) มีเนื้อที่ 15,115 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 17.33 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่อยู่ภายในเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้สมบูรณ์

2) เขตป่าไม้เสื่อมโทรม (สัญลักษณ์ 1200) มีเนื้อที่ 60 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้ที่มีลักษณะเสื่อมโทรม ซึ่งหากปล่อยไว้ตามธรรมชาติไม่มีการเข้าไปรบกวนอาจฟื้นตัวกลับมาเป็นป่าสมบูรณ์ได้ดังเดิม

3) เขตฟื้นฟูธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 18,064 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 20.72 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุกแผ้วถางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่น ส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง

เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 47,808 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 54.83 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมชั้นดี ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลักซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลางและนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 1 ไร่ เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 22,075 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 25.31 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล ได้แก่ ทุเรียน มังคุด เงาะ ลองกอง

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาคือเป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่าง ๆ การทำการเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลักมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสมพบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 5 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 539 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.62 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล ได้แก่ ทุเรียน มังคุด เงาะ ลองกอง

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 25,174 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 28.87 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืน ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน มะพร้าว และกาแพ ไร่บัสต้า

3) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 15 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบลประกอบด้วย 1 เขตรอง ได้แก่ เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2510) ปัจจุบันมีการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 15 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล โดยชนิดของหญ้าที่พบ ได้แก่ หญ้าพลไคพูลัม หญ้าซิทาเรีย หญ้าขน หญ้าซิกแนลเลื่อย ถั่วโสนบก

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,534 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.86 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ และเขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 2,493 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.86 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 41 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,026 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.86 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 869 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.00 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 157 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.18 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 1,070 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.23 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น เหมืองแร่ ที่ทิ้งขยะ หาดทราย ไม้พุ่ม เป็นต้น

6.2.6 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 1,524 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.75 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

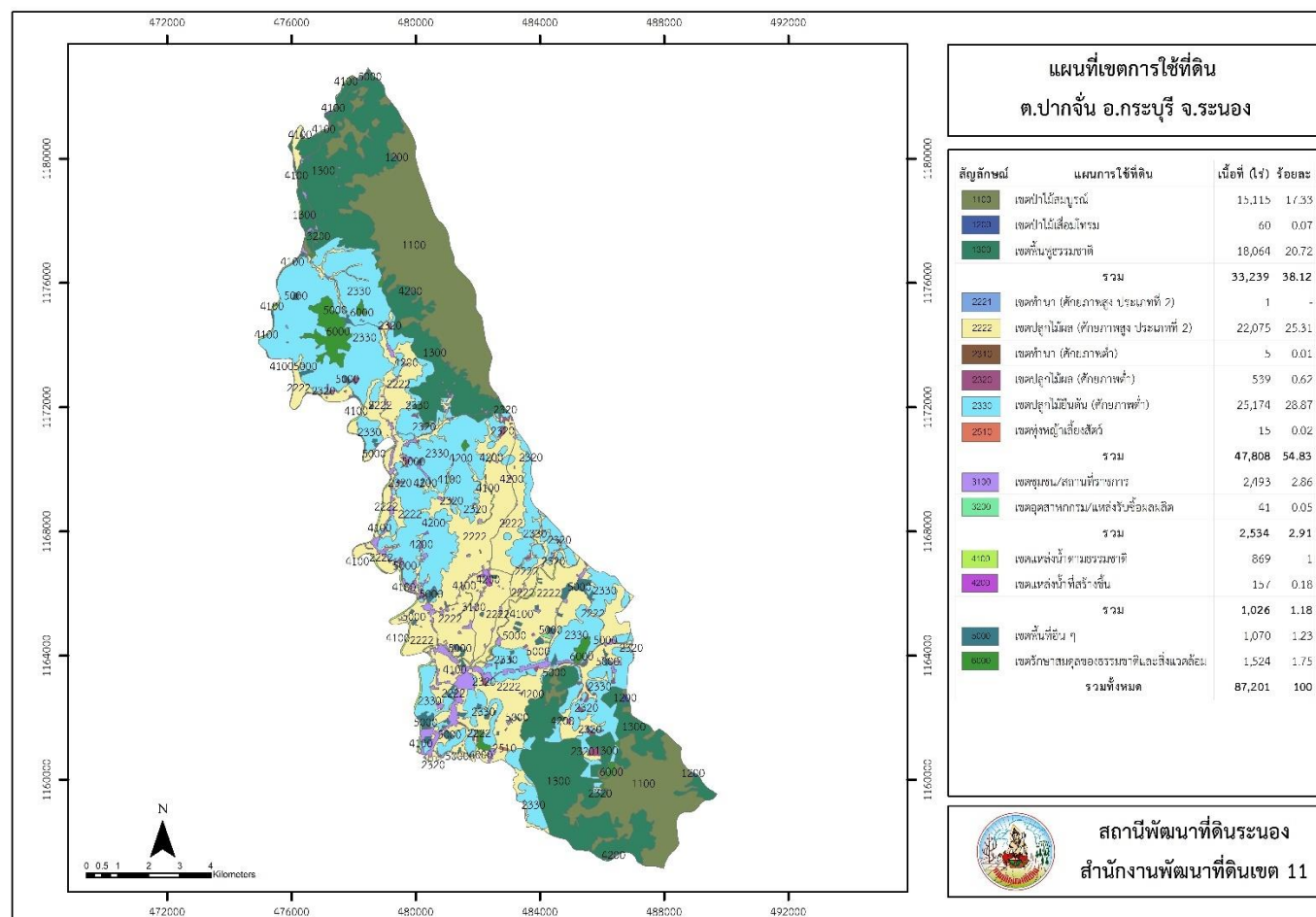
ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตป่าไม้	33,239	38.12
1.1 เขตป่าไม้สมบูรณ์	15,115	17.33
1.2 เขตป่าไม้เสื่อมโทรม	60	0.07
1.3 เขตฟื้นฟูธรรมชาติ	18,064	20.72
2. เขตเกษตรกรรม	47,808	54.83
2.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภท 2)		
(1) เขตทำนา	1	-
(2) เขตปลูกผลไม้	22,075	25.31
2.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ		
(1) เขตทำนา	5	0.01
(2) เขตปลูกผลไม้	539	0.62
(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น	25,174	28.87
2.3 เขตปศุสัตว์		
(1) เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	15	0.02
3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,534	2.91
3.1 เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	2,493	2.86
3.2 เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	41	0.05
4 เขตแหล่งน้ำ	1,026	1.18
4.1 เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	869	1.00
4.2 เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	157	0.18
5 เขตพื้นที่อื่น ๆ	1,070	1.23
6 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1,524	1.75
รวม	87,201	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนองแล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567 ถึง ปี 2570

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลปากจั่นไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลปากจั่น เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินระนอง เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินระนอง นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567 (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์/ดินเปรี้ยว/ดินตื้น มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- 1.1 โครงการบริหารจัดการดินเชิงรุกแก่เกษตรกรรายแปลงผ่านดินดี
- 1.2 โครงการพัฒนาระบบ E-service
- 1.3 โครงการฝึกอบรมหมอดินอาสา
- 1.4 โครงการส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- 1.5 โครงการจัดหาปุ๋ยเพื่อการเกษตร (โดโลไมท์)
- 1.6 โครงการส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด
- 1.7 โครงการส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน
- 1.8 โครงการพัฒนาต่อยอดกลุ่มส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดใช้สารเคมีเข้าสู่การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)

1.9 โครงการพัฒนาคุณภาพดินในระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่

2) การชะล้างพังทลายของดิน มีแผนงาน/โครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ดังนี้

(1) โครงการอนุรักษ์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก

(2) ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำให้แก่ประชาชนในพื้นที่เสี่ยงการชะล้างพังทลายของดินชะล้างพังทลายของดิน

3) พื้นที่แล้งซ้ำซาก มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้

(1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

(2) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ

7.3 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

(1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดระนอง)

(2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

(3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว)

2) เขตปลูกผลไม้ และเขตปลูกไม้ยืนต้น

(1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดระนอง)

(2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

(3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(4) โครงการผลิตและสนับสนุนหัวเชื้อจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืช (สำนักงานเกษตรจังหวัดระนอง)

(5) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตร (ศพก.) (สำนักงานเกษตรจังหวัดระนอง)

- (6) โครงการส่งเสริมระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่ (สำนักงานเกษตรจังหวัดระนอง)
- 7) โครงการสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร (Smart Farmer) (การยางแห่งประเทศไทย/กรมส่งเสริมการเกษตร)
- (8) ส่งเสริมองค์ความรู้และพัฒนา/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สนง.ปศุสัตว์จังหวัด)

7.3.2 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง พื้นที่แหล่งน้ำ และเขตพื้นที่อื่นๆ

- (1) สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ และระบายน้ำ (โครงการชลประทานจังหวัดระนอง)
- (2) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)
- (3) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตร (ศพก.) (สำนักงานเกษตรจังหวัดระนอง)
- (4) โครงการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง (องค์การบริหารส่วนตำบล)
- (5) ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลปากจั่น เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2567 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การขาดแคลนน้ำ ปรับรูปที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลปากจั่น กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลปากจั่นในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาดินเสื่อมโทรม (2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำ/แหล่งน้ำไม่เพียงพอ และมีปัญหารองลงมา คือ ปัญหาการไร้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน ปัญหาดังกล่าวนี้นำส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะรวมถึง (1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ (2) ดินเปรี้ยว (3) ดินตื้น โดยในพื้นที่ตำบลปากจั่น ประสบปัญหาดินตื้นและดินค่อนข้างเปรี้ยว มีปัญหาด้านการเกษตร ในส่วนของปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินที่เกิดขึ้นนั้น เนื่องจากการใช้ดินอย่างต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน ตลอดทั้งพื้นที่การเกษตรในบางพื้นที่ที่มีความลาดชันขาดมาตรการในการอนุรักษ์ดินและน้ำ ส่งผลให้เกิดการชะล้างหน้าดินและทำให้โครงสร้างของดินมีการเปลี่ยนแปลง น้ำในดินและอากาศในดินมีการสูญเสียไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากพืชมีการนำไปใช้ และอินทรีย์วัตถุมีการสลายตัวไป

ในกรณีของการขาดแคลนนํ้า นั้น นอกจากผลการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจืดต้นเขินดังกล่าวข้างต้นแล้ว การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมที่ต้องใช้น้ำเพิ่มขึ้น ทำการเกษตรเพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนนํ้าจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องวางระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อกักน้ำในดิน คงความอุดมสมบูรณ์ เพื่อจัดหาน้ำให้แหล่งน้ำต้นทุน โดยวิธีการต่าง ๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567-2570

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตทำนา เนื้อที่ 6 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	142,680
2. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 25,174 ไร่	1.1 โครงการบริหารจัดการดินเชิงรุกแก่เกษตรกรรายแปลงผ่านดินดี	1,280
3. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 22,614 ไร่	1.2 โครงการพัฒนาระบบ E-service	3,600
	1.3 โครงการฝึกอบรมหมอดินอาสา	22,000
	1.4 โครงการส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	4,000
	1.5 โครงการจัดหาปุ๋ยเพื่อการเกษตร (โดโลไมท์)	68,000
	1.6 โครงการส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	1,200
	1.7 โครงการส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน	3,000
	1.8 โครงการพัฒนาต่อยอดกลุ่มส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดใช้สารเคมีเข้าสู่การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)	26,000
	1.9 โครงการพัฒนาคุณภาพดินในระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่	13,600
	2. การบริหารจัดการน้ำ	168,000
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	168,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	4,386,000
	3.1 โครงการรณรงค์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก	
	- หญ้าแฝกเพื่อปลูก	240,000
	- หญ้าแฝกแจกจ่าย	146,000
	3.2 จัดระบบอนุรักษ์ดิน และน้ำบนพื้นที่ลุ่มดอน	4,000,000

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1.เขตเกษตรกรรม	การแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม พื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน และเพิ่มศักยภาพการผลิต
1. เขตพื้นที่ทำนา เนื้อที่ 6 ไร่	1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดระนอง) 2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว) 3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว)
2. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 25,174 ไร่	1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดระนอง)
3. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 22,614 ไร่	2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร) 3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร) 4) โครงการผลิตและสนับสนุนหัวเชื้อจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืช (สำนักงานเกษตรจังหวัดระนอง) 5) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตร (ศพก.) (สำนักงานเกษตรจังหวัดระนอง) 6) โครงการส่งเสริมระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่ (สำนักงานเกษตรจังหวัดระนอง)

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ เนื้อที่ 15 ไร่	1) สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ และระบายน้ำ (โครงการชลประทานจังหวัดระนอง)
2. เขตแหล่งน้ำ เนื้อที่ 1,026 ไร่	2) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)
3. เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เนื้อที่ 2,534 ไร่	3) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตร (ศพก.) (สำนักงานเกษตรจังหวัดระนอง)
4. เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติ และ	4) โครงการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง (องค์การบริหารส่วนตำบลปากจั่น)
สิ่งแวดล้อม เนื้อที่ 1,524 ไร่	5) ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด)
5. เขตพื้นที่อื่นๆ เนื้อที่ 1,070 ไร่	

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง แผน 4 ปี (พ.ศ. 2567-2570)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย				รวม	งบประมาณ				รวม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570		2567	2568	2569	2570		
เขต	1.การปรับปรุงบำรุงดิน												
เกษตรกรรม	1.1 หมอฉิมอาสา	ราย	11	11	11	11	44	5,500	5,500	5,500	5,500	22,000	พด.
	1.2 ส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพทางดิน												
	- การส่งเสริมการผลิตและ												
	การใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	ราย	200	200	200	200	800	1,000	1,000	1,000	1,000	4,000	พด.
	ใช้สารเคมีทางการเกษตร												
	1.3 ปรับปรุงคุณภาพพื้นที่ดินมีปัญหา												
	- การจัดหาปูนโดโลไมท์	ตัน	10	10	10	10	40	17,000	17,000	17,000	17,000	68,000	พด.
	- การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	20	20	20	20	80	300	300	300	300	1,200	พด.
	1.4 ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร												
	- พัฒนาต่อยอดกลุ่ม												
	ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีเข้าสู่การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	กลุ่ม	2	2	2	2	8	6,500	6,500	6,500	6,500	26,000	พด.
	- สนับสนุนการใช้ปุ๋ยพืชสดปรับปรุงบำรุงดิน	ไร่	50	50	50	50	200	750	750	750	750	3,000	พด.
	1.5 พัฒนาคุณภาพดินในระบบส่งเสริมแบบแปลงใหญ่	แปลง	2	2	2	2	8	3,400	3,400	3,400	3,400	13,600	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลปากจั่น อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย				รวม	งบประมาณ				รวม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570		2567	2568	2569	2570		
เขต	1.6 โครงการบริหาร												
เกษตรกรรม	จัดการดินเชิงรุกแก่เกษตรกร	ราย	40	40	40	40	160	320	320	320	320	1,280	พด.
	รายแปลงผ่านดินดี												
	1.7 โครงการพัฒนาระบบ	ตัวอย่าง	30	30	30	30	120	900	900	900	900	3,600	พด.
	E-service												
	2. การบริหารจัดการน้ำ												
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน												
	- แหล่งน้ำในไร่นาขนาด	บ่อ	2	2	2	2	8	42,000	42,000	42,000	42,000	168,000	พด.
	1,260 ลบ.ม.												
	3. พื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน												
	3.1 รณรงค์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก												
	- ปลูกหญ้าแฝกเพื่อปลูก	กล้า	50,000	50,000	50,000	50,000	200,000	60,000	60,000	60,000	60,000	240,000	พด.
	- ปลูกหญ้าแฝกเพื่อส่งเสริม	กล้า	50,000	50,000	50,000	50,000	200,000	36,500	36,500	36,500	36,500	146,000	พด.
	3.2 จัดระบบอนุรักษ์ดิน												
	และนํ้าบนพื้นที่ลุ่ม-ดอน	ไร่	-	-	100	100	200	-	-	2,000,000	2,000,000	4,000,000	พด.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นการประมาณเบื้องต้น และอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2567. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา:
<https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>. 1 มีนาคม 2567.
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา :<https://ebmn.cdd.go.th/>. 25 กุมภาพันธ์ 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565. แหล่งที่มา:
<http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2567.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2567. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2567. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2567. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567). แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>. 1 มีนาคม 2567
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. สถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ดันศิริ และคำรณ ไทรพิภ. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน (Qualitative Land Evaluations) สำหรับพืชเศรษฐกิจ. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2567. แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

สภานีพัฒนาที่ดึนระนอง

90 หมู่ 3 ตำบลราชกรุด อำเภอเมืองระนอง
 จังหวัดระนอง 85000
 อีเมล : rng01@idd.go.th
 โทร : 0-7798-9825

